

Informator dla rodziców osób z autyzmem - województwo pomorskie 2009 r.

EDYCJA PIERSZWA , CZERWIEC 2009 r.

PRZED DIAGNOZĄ

PO DIAGNOZIE

I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE

POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

GDZIE SZUKAĆ INFORMACJI?

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM: PUBLICZNE, NIEPUBLICZNE, PRYWATNE

II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI

ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU

PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM

III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE

ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE - ZASIŁEK CELOWY

PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

ZASIŁEK PIELĘGNACYJNY

ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

ŚWIADCZENIE PIELĘGNACYJNE

V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

TRYB ORZEKANIA

LEGITYMACJE OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

UŁGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ

VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON

TURNUS REHABILITACYJNY

DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH

VII. WSPARCIE DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM

ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

ZAKŁADY AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ

CENTRUM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

SPIS ORGANIZACJI W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM

PRZED DIAGNOZĄ

– podejrzenie autyzmu lub innych całościowych zaburzeń rozwojowych

Z badań wynika,
że w większości przypadków
pierwszy niepokój i podejrzenie,
że rozwój dziecka nie jest prawidłowy,
sygnalizują rodzice.

Jest to oczywiste ze względu na charakter zaburzeń autystycznych – są to zaburzenia relacji i porozumiewania się z innymi osobami oraz tendencja do nietypowych, dziwnych, stereotypowych zachowań i zainteresowań, ograniczenie różnorodności zabawy. Wczesne oznaki takich nieprawidłowości rozwojowych są najbardziej zauważalne w naturalnych relacjach i sytuacjach domowych, rodzinnych. Dlatego pierwsi spostrzegać je mogą rodzice.

Niekiedy sygnał wypływa od członków dalszej rodziny, opiekunek, lekarzy, wychowawców przedszkolnych, psychologów lub innych osób mających kontakt z dzieckiem. W przypadku takich podejrzeń, warto szybko zgłosić się na wizytę do specjalistycznego ośrodka (Poradni dla Dzieci z Autyzmem) z prośbą o ocenę rozwoju dziecka (szybko z tego względu, że oczekiwanie na termin wizyty może być długie). W większości tego rodzaju placówek, również finansowanych przez NFZ, **nie jest wymagane skierowanie**. Jeżeli jego przedstawienie jest wymagane, poproś o nie lekarza rodzinnego lub pediatrę w Twojej Poradni podstawowej opieki zdrowotnej.

**Informacje o placówkach, w których możesz uzyskać
pomoc diagnostyczną, znajdziesz w rozdziale
ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE**

■ **WAŻNE INFORMACJE** ►► Twoje dziecko i Ty potrzebujecie konkretnej oceny prawidłowości rozwoju dziecka – wykluczenia lub potwierdzenia zaburzeń – przez postawienie rozpoznania zgodnego z kryteriami diagnostycznymi obowiązującej w Polsce klasyfikacji Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10 (*patrz ramka z wykazem rozpoznań CAŁOŚCIOWYCH ZABURZEŃ ROZWOJOWYCH*).

CAŁOŚCIOWE ZABURZENIA ROZWOJOWE

Wykaz rozpoznań według obowiązującej w Polsce Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10

- F 84 Całościowe zaburzenia rozwojowe
- F 84.0 Autyzm dziecięcy
- F 84.1 Autyzm atypowy
- F 84.2 Zespół Retta
- F 84.3 Inne dziecięce zaburzenia dezintegracyjne
- F 84.4 Zaburzenia hiperkinetyczne z towarzyszącym upośledzeniem umysłowym i ruchami stereotypowymi
- F 84.5 Zespół Aspergera
- F 84.8 Inne całościowe zaburzenia rozwojowe
- F 84.9 Całościowe zaburzenia rozwojowe, nieokreślone

W przypadkach trudnych diagnostycznie może to być początkowo rozpoznanie wstępne, do dalszej obserwacji i weryfikacji diagnozy w ciągu kilku miesięcy. Placówka, stawiająca rozpoznanie wstępne, powinna wskazać jak i gdzie kontynuować postępowanie diagnostyczne.

W przypadku występowania nieprawidłowości w rozwoju, przedłużenie procesu stawiania ostatecznej diagnozy nie powinno odraczać podjęcia oddziaływań terapeutycznych.

Ze względu na ewentualną potrzebę zapewnienia dziecku odpowiednich świadczeń zdrowotnych, edukacyjnych i pomocy społecznej, konieczne jest uzyskanie **potwierdzenia rozpoznania w formie pisemnego zaświadczenia.**

■ **UWAGA** ► Opisany wyżej proces diagnostyczny dotyczy ustalenia rozpoznania rozumianego w sensie medycznym, to znaczy czy w przypadku Twojego dziecka występuje lub nie występuje autyzm dziecięcy bądź inne całościowe zaburzenie rozwojowe (ze spektrum autyzmu). Taka diagnoza w terminologii medycznej określana jest jako **diagnoza nozologiczna** (oznacza rozpoznanie konkretnej jednostki chorobowej lub zespołu zaburzeń zgodnie z kryteriami diagnostycznymi klasyfikacji ICD-10).

Oprócz diagnozy nozologicznej niezbędne jest również dokonanie **diagnozy funkcjonalnej** Twojego dziecka. **Diagnoza funkcjonalna** określa poziom rozwojowy dziecka we wszystkich istotnych funkcjach, m.in. ruchowych, percepcyjnych, poznawczych, porozumiewania się z otoczeniem, w odniesieniu do inwentarzy prawidłowego rozwoju. Dokonywana jest przy pomocy odpowiednich skal i testów. Najczęściej stosowanym narzędziem diagnostycznym dla dzieci z autyzmem jest PEP-R (Profil Psychoedukacyjny wg E. Schoplera), a dla młodzieży i dorosłych z autyzmem – jego odpowiednia do wieku wersja AAPEP (lub nowsza TTAP). Diagnoza funkcjonalna jest podstawą do tworzenia **indywidualnych planów i programów terapeutycznych oraz edukacyjnych** dla dzieci i młodzieży z autyzmem. Powinna być cyklicznie ponawiana w miarę rozwoju dziecka. Jest podstawą kompleksowego postępowania terapeutycznego. Dlatego jest niezbędna w następnych etapach po diagnozie nozologicznej.

PO DIAGNOZIE

Jeżeli w wyniku postępowania diagnostycznego podejrzenie zaburzeń rozwoju u Twojego dziecka zostało potwierdzone, jeżeli rozpoznano u niego autyzm dziecięcy, Zespół Aspergera lub inne całościowe zaburzenie rozwojowe to:

twoje dziecko powinno zostać jak najszybciej objęte pomocą terapeutyczną, rehabilitacyjną i edukacyjną.

Składają się na nią świadczenia zdrowotne, edukacyjne (dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) oraz pomocy społecznej, które przedstawiamy w kolejnych rozdziałach Informatora.

■ **UWAGA** ►► Z interwencją terapeutyczną nie można czekać również w przypadku przedłużania się procesu diagnostycznego.

Może mieć miejsce sytuacja, w której ze względu na trudności diagnostyczne po pierwszych wizytach nie zostało jeszcze postawione ostateczne, jednoznaczne rozpoznanie. Niezbędna jest wówczas dłuższa obserwacja, kontynuacja postępowania diagnostycznego. Jednak jeżeli diagnoza wstępna potwierdza podejrzenie całościowych zaburzeń rozwojowych, konieczne jest podjęcie oddziaływań terapeutycznych i rehabilitacyjnych bezzwłocznie, na podstawie wstępnego rozpoznania, nie czekając na potwierdzenie ostatecznej diagnozy.

I. ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE I REHABILITACYJNE

■ POMOC W RAMACH UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

System opieki zdrowotnej w Polsce powinien obejmować pomocą specjalistyczną osoby z autyzmem. Narodowy Fundusz Zdrowia (NFZ) zawiera umowy na świadczenie usług zdrowotnych dla osób z autyzmem i innymi pokrewnymi zaburzeniami rozwojowymi. Usługi te są kontraktowane w ramach Poradni dla Osób z Autyzmem. Także Poradnie Zdrowia

Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży mogą zakontraktować świadczenia zdrowotne dla osób z autyzmem, jeżeli prowadzą odpowiednie programy terapeutyczne dla tych osób.

NFZ zawiera kontrakty na świadczenia Poradni dla Osób z Autyzmem również z niepublicznymi poradniami (niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej NZOZ), prowadzonymi przez organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje) oraz podmioty prywatne.

■ **UWAGA** ►► Twoje dziecko może skorzystać ze świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, jeżeli odprowadzane są składki zdrowotne za dziecko (powinno być ono zgłoszone do ubezpieczenia). Korzystając ze służby zdrowia w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, należy przedstawić dowód ubezpieczenia.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do świadczeń zdrowotnych

(odległy termin wizyty, brak miejsc, brak specjalistycznych placówek zdrowotnych dla osób z autyzmem) skargi możesz kierować do:

Rzecznika Praw Pacjenta przy Pomorskim Oddziale Narodowego Funduszu Zdrowia
ul. Marynarki Polskiej 148, 80-865 Gdańsk, tel. (058) 32 18 636
e-mail: rzecznik.praw.pacjenta@nfz-gdansk.pl

Pomorskiego Oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia, Dział Skarg i Wniosków Świadczeniobiorców
ul. Marynarki Polskiej 148, 80-865 Gdańsk, tel. (058) 32 18 632

Rzecznika Praw Pacjenta przy Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia
ul. Grójecka 186, 02-390 Warszawa, tel. (022) 572 61 55
e-mail: rzecznikprawpacjenta@nfz.gov.pl

Biura Praw Pacjenta przy Ministerstwie Zdrowia,
ul. Długa 38/40, 00-238 Warszawa, bezpłatna infolinia: 0800 190 590 (poniedziałek – piątek 9.00-21.00).

Dokumentem potwierdzającym prawo do świadczeń zdrowotnych może być:

- dla osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę – druk ZUS RMUA wydawany przez pracodawcę, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja ubezpieczeniowa wraz z aktualnym wpisem i pieczętką (wpis ten ważny jest tylko miesiąc),
- dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą – aktualny dowód wpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- dla osoby ubezpieczonej w KRUS – legitymacja KRUS wraz z dowodem wpłaty ostatniej składki na ubezpieczenie społeczne,
- dla emerytów i rencistów – legitymacja emeryta lub rencisty lub aktualny odcinek emerytury lub renty,
- dla osoby bezrobotnej – aktualne zaświadczenie z Urzędu Pracy,
- dla osoby ubezpieczonej dobrowolnie – umowa zawarta z NFZ wraz z aktualnym dowodem opłaty składki,
- dla członka rodziny osoby ubezpieczonej – dowód opłacenia składki zdrowotnej przez osobę, która zgłosiła członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego, legitymacja rodzinna z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualną datą i pieczętką płatnika lub ZUS, aktualne zaświadczenie z zakładu pracy, legitymacja emeryta lub rencisty z wpisanymi członkami rodziny wraz z aktualnym odcinkiem emerytury lub renty; w przypadku członków rodziny – dzieci, które ukończyły 18 r.ż., dodatkowo należy przedstawić dokument potwierdzający fakt kontynuacji nauki (do 26 r.ż.) lub dokument potwierdzający znaczny stopień niepełnosprawności.

■ **Gdzie szukać informacji?** ►► Informacje o tym, które poradnie zawarły kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia na leczenie osób z autyzmem można uzyskać: dzwoniąc na prowadzoną w oddziale wojewódzkim NFZ infolinię dotyczącą kontraktów zawartych na świadczenia zdrowotne:

Pomorski Oddział NFZ: (058) 321 86 26, (058) 321 86 32

na stronie internetowej:

<http://www.nfz.gov.pl> (oddziały NFZ – gdzie się leczyć świadczenia ambulatoryjne – opieka psychiatryczna)

na stronie internetowej Pomorskiego Oddziału NFZ:

<http://www.nfz-gdansk.pl/ubezpieczeni/uslugi/uslugi2009.php#aos>

PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM
DZIAŁAJĄCE W RAMACH PUBLICZNEJ SŁUŻBY ZDROWIA

BRAK

NIEPUBLICZNE ZAKŁADY OPIEKI ZDROWOTNEJ:
PORADNIE DLA OSÓB Z AUTYZMEM,
KTÓRE MAJĄ W 2009 R. ZAWARTY KONTRAKT Z NFZ

Gdańsk

Fundacja „Autyzm w Rodzinie”

ul. Chopina 42, 80-260 Gdańsk, tel. (058) 520 38 30

e-mail: poradniaaut@wp.pl

<http://poradniaautyzm.republika.pl/>

NZOZ Poradnia dla Osób z Autyzmem

Dni i godziny przyjmowania pacjentów: poniedziałek – piątek: 8.00-18.00

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe

orientacyjny czas oczekiwania: 2-3 miesiące

kryteria zapisów: brak

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe

- opracowywanie szczegółowych, zindywidualizowanych programów usprawniania dziecka; indywidualna terapia środowiskowa dziecka prowadzona w systemie 1:1 codziennie od poniedziałku do piątku w domu rodzinnym, w przedszkolu lub w szkole; rehabilitacja logopedyczna; okresowe konsultacje; pomoc w umieszczeniu dzieci w odpowiednich placówkach edukacyjnych; doradztwo i pomoc psychologiczna dla rodziców; szkolenia terapeutów, rodziców oraz innych osób zajmujących się wspomaganie rozwoju dzieci z autyzmem

orientacyjny czas oczekiwania: 2 lata

kryteria wiekowe: dzieci do momentu rozpoczęcia edukacji

UWAGA: Ze względu na bardzo ograniczony kontrakt zaoferowany przez NFZ przyjęcia bezpłatne refundowane są przez NFZ tylko okresowo, do wyczerpania limitu świadczeń objętych kontraktem NFZ (dane za 2008 rok).

Chojnice

**NZOZ Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień Ośr. Psychoterapii i Promocji
Zdrowia "Promedica"**

ul. Kościerska 9, 89-604 Chojnice, (052) 396 74 87, (052) 397 40 33

Dni i godziny przyjmowania pacjentów: poniedziałek – piątek: 8.00-16.00

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera
- orientacyjny czas oczekiwania:** 1 miesiąc
- kryteria zapisów:** brak

Słupsk

Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Słupsk

ul. Zamenhoffa 1, 76-200 Słupsk, tel. (059) 842 31 44, (059) 841 10 11

e-mail: tmbjerzy@poczta.onet.pl

NZOZ Poradnia Diagnostyczno-Konsultacyjna dla Osób z Autyzmem

Dni i godziny przyjmowania pacjentów: poniedziałek – piątek: 12.00-18.00

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe
- orientacyjny czas oczekiwania na wizytę:** 1-3 miesiące
- kryteria zapisów:** dzieci i młodzież

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe
- zajęcia indywidualne, zajęcia grupowe, tworzenie indywidualnych programów do pracy w domu, konsultacje dla osób z autyzmem i ich rodzin
- kryteria wiekowe:** dzieci i młodzież

INNE PLACÓWKI ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Gdańsk

Fundacja - Instytut Wspomagania Rozwoju Dziecka

ul. Gomółki 11/13, 80-279 Gdańsk, tel. (058) 341 44 41

e-mail: biuro@iwrd.pl

<http://www.iwrd.pl/pl/dokumenty>

Punkt Diagnostyczno-Konsultacyjny

Dni i godziny przyjmowania pacjentów: wtorki – piątki 13.30 – 16.00

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- diagnoza funkcjonalna: zaburzenie autystyczne, Zespół Aspergera, opóźniony rozwój mowy, zaburzenia zachowania

orientacyjny czas oczekiwania na diagnozę od momentu zapisu: 3 miesiące
kryteria zapisów na diagnozę: dzieci do 7 roku życia

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- konsultacje dla rodziców dzieci z zaburzeniem autystycznym, Zespołem Aspergera, opóźnionym rozwojem mowy, zaburzeniami zachowania
- opracowanie indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego do realizacji przez rodziców w domu
- szkolenia teoretyczne dla psychologów, nauczycieli, rodziców i studentów zainteresowanych problematyką autyzmu i zaburzeń pokrewnych szkolenia praktyczne dla nauczycieli, terapeutów pracujących z małymi dziećmi z autyzmem

PRYWATNE PLACÓWKI TERAPEUTYCZNE

Sopot

Centrum Diagnozy i Terapii Zaburzeń Rozwojowych

ul. 23 Marca 91a/52, 81-820 Sopot

Monika Zielińska – superwizor, tel. 0 692 489 013

e-mail: mzielinska@swps.edu.pl

Dagna Zachorowska - terapeuta główny (Kwidzyn, Grudziądz, Tczew), tel. 0 502 620 005

e-mail: dagna.zachorowska@gmail.com

Aneta Bagińska - terapeuta główny (Trójmiasto), tel. 0 503 553 220

e-mail: afroaire@o2.pl

<http://www.cdit.pl/>

Uwaga: terapia odbywa się w domach u dzieci lub w placówkach edukacyjnych, do których uczęszczają, np. w przedszkolach i szkołach

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- diagnoza nozologiczna i funkcjonalna zaburzeń rozwojowych w tym całościowych zaburzeń rozwojowych.
 - wieloletnie badania nad osobami z Zespołem Aspergera, głównie nad ich poznawczym i emocjonalnym funkcjonowaniem
- orientacyjny czas oczekiwania:** do 1 miesiąca
kryteria zapisów: dzieci i młodzież

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe, opóźnienie ekspresji słownej, mutyzm selektywny, niepełnosprawność intelektualna, nerwica obsesyjno – kompulsywna, tiki ruchowe i głosowe, lęk społeczny.
 - zajęcia indywidualne; konsultacje dla rodziców; szkolenia dla specjalistów, rodziców i nauczycieli; organizowanie obozów terapeutycznych dla dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi i zaburzeniami zachowania
- orientacyjny czas oczekiwania:** około 3 miesiące
kryteria zapisów: dzieci, młodzież

TERAPIE WSPOMAGAJĄCE

Gdynia

Fundacja na Rzecz Osób z Autyzmem i Innymi Zaburzeniami Rozwoju ADAPA

ul. Żmudzka 7, 81-554 Gdynia, 0 512 254 813

e-mail: biuro@adapa.pl, fundacja@adapa.pl

[http://www.adapa.pl/](http://www.adapa.pl)

Zajęcia prowadzone są dwa razy w tygodniu w godzinach: 15.00 – 17.00

Oferowana pomoc:

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm i inne zaburzenia rozwoju
- aktywizacja fizyczna (nordic walking); zajęcia muzyczne
- orientacyjny czas oczekiwania:** brak miejsc, ewentualnie nowa grupa od grudnia 2009 r.

kryteria zapisów: osoby dorosłe

Kwidzyn

Samodzielny Publiczny Ośrodek Terapii i Rehabilitacji Dzieci

ul. Kołłątaja 4, 82-500 Kwidzyn, (055) 279 30 22

e-mail: otir@post.pl

[http://www.aac.pl/](http://www.aac.pl)

*Dni i godziny przyjmowania pacjentów:
pon-czw: godz. 7.30-18.00, pt: 7.30 – 15.00*

***Uwaga:** świadczenia refundowane w ramach NFZ dot. dzieci i młodzieży z powiatu kwidzyńskiego*

Oferowana pomoc:

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe, mózgowo porażenie dziecięce, upośledzenie umysłowe, Zespół Downa
- wielospecjalistyczne konsultacje diagnostyczne przeznaczone dla dzieci niepełnosprawnych niemówiących
- orientacyjny czas oczekiwania:** około 6 miesięcy
- kryteria zapisów:** dzieci i młodzież do 18 r. ż. z powiatu kwidzyńskiego

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe, mózgowo porażenie dziecięce, upośledzenie umysłowe, Zespół Downa

- konsultacje dla rodziców, opiekunów, nauczycieli dziecka oraz innych specjalistów pracujących z dzieckiem niemówiącym; alternatywne metody komunikowania się; opracowywanie szczegółowych programów terapii; zajęcia indywidualne na terenie Ośrodka i domu; zajęcia grupowe; układanie indywidualnych programów terapeutycznych

kryteria zapisów: około 1 miesiąca

orientacyjny czas oczekiwania: dzieci i młodzież do 18 r. ż. z powiatu kwidzyńskiego

Stowarzyszenie Rehabilitacyjne – Centrum Rozwoju Porozumiewania

ul. Kołłątaja 4, 82-500 Kwidzyn, tel. (055) 261 80 30

e-mail: otir@post.pl

www.aac.pl

Dni i godziny przyjmowania pacjentów:

pon-czw: godz. 7.30-18.00, pt: 7.30 – 15.00

DIAGNOSTYKA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe, mózgowe porażenie dziecięce, upośledzenie umysłowe, Zespół Downa
- wielospecjalistyczne konsultacje diagnostyczne przeznaczone dla dzieci niepełnosprawnych niemówiących

orientacyjny czas oczekiwania: około 6 miesięcy

kryteria zapisów: brak

TERAPIA I REHABILITACJA:

- autyzm, Zespół Aspergera, całościowe zaburzenia rozwojowe, mózgowe porażenie dziecięce, upośledzenie umysłowe, Zespół Downa
- konsultacje dla rodziców, opiekunów, nauczycieli dziecka oraz innych specjalistów pracujących z dzieckiem niemówiącym; alternatywne metody komunikowania się; opracowywanie szczegółowych programów terapii; zajęcia indywidualne na terenie Ośrodka i domu; zajęcia grupowe; układanie indywidualnych programów terapeutycznych

kryteria zapisów: około 1 miesiąca

orientacyjny czas oczekiwania: brak

II. POMOC OFEROWANA W RAMACH SYSTEMU EDUKACJI

■ ŚWIADCZENIA PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

Poradnie wydają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego niezbędne w przedszkolach i szkołach oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju; udzielają także pomocy psychologiczno-pedagogicznej uczniom i ich rodzinom.

Do zadań poradni psychologiczno-pedagogicznych należy m.in.: terapia zaburzeń rozwojowych, pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej, pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów, wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny oraz szkoły.

Poradnie wydają opinie w sprawach dotyczących m.in.:

- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej oraz odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego,
- dostosowania wymagań edukacyjnych, wynikających z programu nauczania, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- zwolnienia ucznia z głęboką dysleksją rozwojową z nauki drugiego języka obcego,
- przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do: sprawdzianu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej, egzaminu przeprowadzanego w ostatnim roku nauki w gimnazjum, egzaminu maturalnego lub egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, w warunkach i formie dostosowanych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych ucznia lub absolwenta.

Pomoc oferowana w ramach poradni psychologiczno-pedagogicznych jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z (późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 11 grudnia 2002 r.
w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych,
w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2003 r., nr 5, poz. 46)*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dotyczące poradni psychologiczno-pedagogicznych powinny znajdować się w starostwie w Wydziale Edukacji (Oświaty) oraz w analogicznym wydziale Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy. Informacji tych można także szukać w Kuratorium Oświaty.

W województwie pomorskim wykaz poradni psychologiczno-pedagogicznych można znaleźć na stronie internetowej Pomorskiego Kuratorium Oświaty:

<http://www.kuratorium.gda.pl/index.php?c=226&d=6329>

▶▶ Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

Gdańsk

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 4

ul. L. Krzemienieckiej 1, 80-448 Gdańsk, tel. (058) 341 05 42

e-mail: ppp4gda@wp.pl

Gdynia

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Nr 2

ul. Opata Hackiego 13, 81-213 Gdynia, tel. (058) 623 31 39

e-mail: ppp2gdynia@poczta.onet.pl

<http://pppnr2.prv.pl/>

Słupsk

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Fabryczna 1, 76-200 Słupsk, tel. (059) 845 60 85

e-mail: pppslupsk2@interia.pl

<http://poradnia.slupsk.pl/>

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Narutowicza 9, 76-200 Słupsk, tel. (059) 845 60 20

e-mail: ppp.slupsk1@poczta.onet.pl

Sopot

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Władysława IV 23/25, 81-742 Sopot, tel. (058) 551 51 33

powiat chojnicki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Koszarowa 8a, 89-600 Chojnice, tel. (052) 397 49 13

e-mail: pppchojnice@op.pl

powiat gdański

Uwaga: poradnia będzie wydawać orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem od 1 sierpnia 2009 r.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Wojska Polskiego 2, 83-000 Pruszcz Gdański, tel. (058) 682 33 04

e-mail: poradnia-pruszcz@tlen.pl

powiat kartuski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Mściwoja II 20, 83-300 Kartuzy, tel. (058) 681 02 47

e-mail: ppp-kartuzy@wp.pl

powiat kościerski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna

ul. Świętojańska 5, 83-400 Kościerzyna, tel. (058) 686 48 61

e-mail: pppkoscierzyna@wp.pl

powiat kwidzyński

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Grudziądzka 8, 82-500 Kwidzyn, tel. (055) 279 21 19

e-mail: ppp.kwidzyn@powiatkwidzynski.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Reymonta 1, 82-550 Prabuty, tel. (055) 278 21 16 w.214

e-mail: poradniaprabuty@op.pl

powiat lęborski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Okrzei 15a, 84-300 Lębork, tel. (059) 86 21 834

e-mail: ppplebork@poczta.onet.pl

powiat malborski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydają dwie poradnie psychologiczno-pedagogiczne:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Reymonta 24, 82-200 Malbork, tel. (055) 647 37 00

e-mail: pppmalbork@post.pl

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kościuszki 54, 82-200 Malbork, tel. (055) 272 30 73

powiat nowodworski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. 3 Maja 6, 82-100 Nowy Dwór GD., tel. (055) 247 22 82

e-mail: poradniandg@neostrada.pl

powiat pucki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna

ul. Kolejowa 7, 84-100 Puck, tel. (058) 673 25 69
e-mail: ppppuck@post.pl
www.poradnia-puck.pl

powiat starogardzki

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna

ul. Grunwaldzka 28, 83-200 Starogard Gdański, tel. (058) 562 29 82

e-mail: poradnia.starogard@neostrada.pl

powiat sztumski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Sierakowskich 15, 82-400 Sztum, tel. (055) 277 23 74

e-mail: pppsztum@interia.pl

powiat tczewski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Kołłątaja 5, 83-100 Tczew, tel. (058) 531 10 09

e-mail: tczew@info.progman.pl

powiat wejherowski

orzeczenia i opinie dla dzieci z autyzmem wydaje:

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Ofiar Piaśnicy 22, 84-200 Wejherowo, tel. (058) 672 10 08

e-mail: pppwejherowo@op.pl

■ Wczesne wspomaganie rozwoju

Pomoc ta organizowana jest dla małych dzieci (od urodzenia do momentu pójścia do szkoły, zazwyczaj do 7 roku życia). Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci ma na celu pobudzanie psychoruchowego i społecznego rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności, do podjęcia nauki w szkole.

Wczesne wspomaganie może być organizowane w przedszkolu, w szkole podstawowej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, w publicznej i niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, jeżeli mają one możliwość realizacji wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w szczególności dysponują środkami dydaktycznymi i sprzętem, niezbędnymi do prowadzenia wczesnego wspomaganie. Jednak nie wszystkie ww. placówki prowadzą wczesne wspomaganie rozwoju.

Pomoc ta oferowana jest przez zespół specjalistów, w skład którego wchodzi osoby posiadające przygotowanie do pracy z małymi dziećmi z zaburzonym rozwojem psychoruchowym: oligofrenopedagog, tyflopedagog lub surdopedagog, psycholog, logopeda i inni specjaliści – w zależności od potrzeb dziecka i jego rodziny.

Zespół ten ustala kierunki pracy z dzieckiem oraz harmonogram podejmowanych działań w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz wsparcia jego rodziny. Poza tym do jego zadań należy: nawiązanie współpracy z zakładem opieki zdrowotnej lub ośrodkiem pomocy społecznej w celu zapewnienia dziecku rehabilitacji, terapii lub innych form pomocy, opracowanie i realizacja indywidualnego programu pracy z dzieckiem i jego rodziną, analiza skuteczności pomocy udzielanej w ramach wczesnego wspomaganie. Zajęcia

w ramach wczesnego wspomagania organizowane są w wymiarze od 4 do 8 godzin w miesiącu.

■ **UWAGA** ► Ze względu na bardzo małą liczbę godzin przewidzianą w ramach Wczesnego Wspomagania Rozwoju (od jednej do dwóch godzin tygodniowo) forma ta może być jedynie uzupełnieniem podstawowych form terapii dla dzieci z autyzmem i innymi całościowymi zaburzeniami rozwoju.

Aby dziecko mogło skorzystać z tego rodzaju wsparcia, musi mieć wydaną opinię o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju. Opinie te wydają publiczne i niepubliczne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne.

Pomoc oferowana w ramach wczesnego wspomagania rozwoju jest bezpłatna.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 4 kwietnia 2005 r.
w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci (Dz. U. z 2005 r., nr 68, poz. 587).*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Przede wszystkim postaraj się dotrzeć do publicznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Twoim mieście lub powiecie. Tam można dowiedzieć się o placówkach oświatowych, w których jest prowadzone wczesne wspomaganie rozwoju dziecka. Informacje te powinny znajdować się także w Wydziale Edukacji (Oświaty) Urzędu Miasta lub Urzędu Gminy oraz w analogicznym wydziale w starostwie powiatu.

w Gdyni

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Zespół Szkół Specjalnych Nr 17

ul. Witomińska 25/27, 81-311 Gdynia, tel. (058) 620 72 25
e-mail: zssnr17@wp.pl

w Sopocie

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Zespół Szkół Specjalnych Nr 5

ul. Kazimierza Wielkiego 14, 81-780 Sopot, tel. (058) 551 18 15
e-mail: zss5@sopot.pl

w powiecie chojnickim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Zespół Szkół Specjalnych

ul. Jana Pawła II 11, 89-600 Chojnice, tel. (052) 565 10 00
e-mail: zsschojnice@poczta.onet.pl

Zespół Szkół Specjalnych

ul. Batorego 15, 89-650 Czersk, tel. (052) 39 84 805

e-mail: zssczerk@wp.pl

w powiecie kartuskim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzą:

Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy

ul. Szklana 1, 83-334 Miechucino, tel. (058) 681 91 79

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Gdyńska 7A, 83-330 Żukowo, tel. (058) 681 83 71

e-mail: soswzukowo@neostrada.pl

w powiecie kwidzyńskim

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Samodzielny Publiczny Ośrodek Terapii i Rehabilitacji Dzieci

ul. Kółkajta 4, 82-500 Kwidzyn, (055) 279 30 22

e-mail: otir@post.pl

<http://www.aac.pl/>

powiat kościerski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Słoneczna 1, 83-400 Kościerzyna, tel. (058) 686 34 33

e-mail: sosw_koscierzyna@wp.pl

powiat malborski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

Al. Wojska Polskiego 493, 82-500, Malbork , tel. (055) 272 97 21

e-mail: autyzmmalbork@interia.pl

powiat słupski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Korczaka 1, 76-231 Damnica, tel. 0501 475 194

e-mail: oswdamnica@wp.pl, w_han@wp.pl

powiat sztumski

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ul. Sierakowskich 15, 82-400 Sztum, tel. (055) 277 23 74

e-mail: pppsztum@interia.pl

powiat tczewski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzą:

Ośrodek Wczesnej Interwencji

ul. 1 Maja 2, 83-100 Tczew, tel. (058) 531 33 19

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Grunwaldzka 1, 83-110 Tczew, tel. (058) 531 55 50

e-mail: wrinc@wp.pl

powiat wejherowski

wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z autyzmem prowadzi:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1

ul. Sobieskiego 279, 84-200 Wejherowo, tel. (058) 672 22 05

e-mail: sosw@2com.pl

■ PLACÓWKI PRZEDSZKOLNE I SZKOLNE DLA DZIECI Z AUTYZMEM

Dzieci z autyzmem, z zespołem Aspergera i innymi zaburzeniami rozwojowymi w wieku przedszkolnym i szkolnym mają prawo do otrzymania orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. O jego wydanie wnioskuje rodzice.

Orzeczenie to jest wydawane dla dzieci i młodzieży, które wymagają stosowania specjalnej organizacji nauki i metod kształcenia. Na tej podstawie przedszkole lub szkoła dostosowuje warunki i formy nauczania do potrzeb dziecka określonych w orzeczeniu. Prawo oświatowe gwarantuje dzieciom i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi możliwość uczęszczania do wszystkich typów przedszkoli i szkół: ogólnodostępnych (tzw. masowych), integracyjnych, z oddziałami integracyjnymi, specjalnych, z oddziałami specjalnymi.

Placówka oświatowa, do której uczęszcza dziecko, ma zapewnić mu realizację zaleceń określonych w orzeczeniu. Uczeń taki ma także prawo do dostosowania treści nauczania, a co za tym idzie – dostosowania systemu jego oceniania. Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży z autyzmem wydają poradnie psychologiczno-pedagogiczne wskazane przez kuratora oświaty.

Jeżeli stan zdrowia dziecka znacznie utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły (w tym do kl. 0), może być wydane orzeczenie o nauczaniu indywidualnym. Zajęcia te mogą być organizowane w domu rodzinnym, szkole lub w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym. Możliwe jest także wprowadzanie ucznia na zajęcia z innymi dziećmi, z klasą.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2004 r., nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. z 2005 r., nr 19, poz. 166),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 18 stycznia 2005 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie*

*w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. z 2005 r., nr 19, poz. 167),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii
wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach
psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2008 r., nr 173, poz. 1072),
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 18 września 2008 r. w sprawie sposobu
i trybu organizowania indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania
przedszkolnego i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz. U. z 2008 r., nr 175, poz. 1086).*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o przedszkolach i szkołach integracyjnych można znaleźć w Urzędzie Gminy (Miasta) oraz w Kuratorium Oświaty. Informacje o szkołach specjalnych znajdują się w starostwach powiatu i w Kuratoriach Oświaty.

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem dostępu do wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, przedszkola, szkoły, poradni psychologiczno-pedagogicznej możesz kontaktować się z:

wójtem, burmistrzem, prezydentem miasta odpowiedzialnym za sprawy edukacji,
starostą odpowiedzialnym za sprawy edukacji (jeżeli chodzi o szkoły specjalne, poradnie psychologiczno - pedagogiczne).

Jeżeli przedszkole, szkoła, poradnia psychologiczno-pedagogiczna łamie prawa ucznia (nie realizuje zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, nie organizuje zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, nie dostosowuje programu nauczania do potrzeb dziecka z orzeczonym kształceniem specjalnym), możesz kontaktować się z Rzecznikiem Praw Ucznia (osobą odpowiedzialną za kształcenie uczniów niepełnosprawnych) w:

Pomorskim Kuratorium Oświaty

ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. (058) 307 73 89

lub delegaturą Kuratorium Oświaty na Twoim terenie:

Delegatura Kuratorium Oświaty w Słupsku

ul. Jana Pawła II 1; 76-200 Słupsk, tel. (059) 842 39 81, 842 83 56

e-mail: slupsk@kuratorium.gda.pl

Delegatura Kuratorium Oświaty w Kościerzynie

ul. Sikorskiego 1 C; 83-400 Kościerzyna, tel. (058) 686 20 14, 680 83 80

e-mail: koscierzyna@kuratorium.gda.pl

Delegatura Kuratorium Oświaty w Tczewie

ul. Jarosława Dąbrowskiego 18, 83-110 Tczew, tel. (058) 777 58 84, 531 16 12

e-mail: tczew@kuratorium.gda.pl

■ **SZKOŁY PUBLICZNE, W KTÓRYCH UCZĄ SIĘ DZIECI Z AUTYZMEM**

Dzieci z autyzmem mają prawo uczęszczać do wszystkich placówek edukacyjnych (ogólnodostępnych, integracyjnych, specjalnych).

■ SZKOŁY I PRZEDSZKOLA SPECJALNE:

Gdańsk

Przedszkole Specjalne Nr 47 o profilu terapeutycznym

ul. Meissnera 13, 80-462 Gdańsk, tel. (058) 346 70 06

e-mail: 72_przedszkole@wp.pl

uczniowie z autyzmem

Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy Dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

ul. Dąbrowszczaków 28, 80-365 Gdańsk, tel. (058) 553 40 32

e-mail: osrodek@autyzm.net.pl

<http://autyzm.net.pl/>

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2

ul. Góreckiego 16, 80-547 Gdańsk, tel. (058) 343 03 21

przedszkole specjalne

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

uczniowie z autyzmem

Zespół Specjalnego Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 1

Szkoła Podstawowa

Gimnazjum Nr 38

ul. Tęczowa 1, 80-680 Gdańsk-Sobieszewo, tel. (058) 344 59 17

e-mail: zskpiggd@wp.pl

Zespół Specjalnego Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 27

Szkoła Podstawowa Nr 27

Gimnazjum Nr 27

ul. Piastowska 35/37, 80-332 Gdańsk, tel. (058) 558 31 13

e-mail: zespol.27@wp.pl

www.school27.projekt206.pl

Zespół Specjalnego Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 28

Szkoła Podstawowa Nr 26

Gimnazjum Nr 36

ul. Karpia 1, 80-882 Gdańsk, tel. (058) 301 24 48

e-mail: zskpig28@neostrada.pl

oddziały dla uczniów z autyzmem (szkoła podstawowa i gimnazjum)

Zespół Szkół Specjalnych Nr 1 im. Stefana Batorego

Gimnazjum Nr 35

Zasadnicza Szkoła Zawodowa nr 19

ul. Batorego 26, 81-251 Gdańsk, tel. (058) 341 23 63

e-mail: zssbatorego@wp.pl

www.zssbatorego.eu

Zespół Szkół Specjalnych Nr 2

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 20

ul. Wita Stwosza 23, 80-312 Gdańsk, tel. (058) 552 09 94

e-mail: zssp2@wp.pl

uczniowie z autyzmem

Gdynia

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1

ul. Płk. Dąbka 277, 81-155 Gdynia, tel. (058) 625 98 83

e-mail: sosw1@sosw1.eu

przedszkole specjalne

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2

ul. Energetyków 13, 81-184 Gdynia, tel. (058) 621-95-10

e-mail: sosw2gdynia@wp.pl

szkoły specjalne: zawodowa

Zespół Szkół Specjalnych Nr 17

Punkt Przedszkolny Nr 1

Szkoła Podstawowa Nr 24

Gimnazjum Nr 21

ul. Witomińska 25/27, 81-311 Gdynia, tel. (058) 620 72 25

e-mail: zssnr17@wp.pl

oddziały dla uczniów z autyzmem na wszystkich poziomach kształcenia

Słupsk

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. UNICEF

ul. Krasieńskiego 19, 76-200 Słupsk, tel. (059) 842 24 92

e-mail: sosw_slupsk@op.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

Sopot

Zespół Szkół Specjalnych Nr 5

Przedszkole Nr 14

Szkoła Podstawowa Nr 5

Gimnazjum Nr 5

Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna Nr 2

ul. Kazimierza Wielkiego 14, 81-780 Sopot, tel. (058) 551 18 15

e-mail: zss5@sopot.pl

oddziały dla uczniów z autyzmem

powiat bytowski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Styp.-Rekowskiego 5, 77-100 Bytów, tel. (059) 822 25 89

e-mail: sosw_bytow@poczta.onet.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
Tursko, 77-203 Miastko, tel. (059) 858 16 94
e-mail: sosw-tursko@op.pl
szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

powiat chojnicki

Zespół Szkół Specjalnych
Szkoła Podstawowa
Gimnazjum
ul. Jana Pawła II 11, 89-600 Chojnice, tel. (052) 565 10 00
e-mail: zsschojnice@poczta.onet.pl
uczniowie z autyzmem – nauczanie indywidualne

Zespół Szkół Specjalnych
Szkoła Podstawowa
Gimnazjum
ul. Batorego 15, 89-650 Czersk, tel. (052) 39 84 805
e-mail: zssczersk@wp.pl
uczniowie z autyzmem – nauczanie indywidualne

powiat człuchowski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
ul. Batorego 24, 77-300 Człuchów, tel. (059) 834 24 16
e-mail: soswczluchow@wp.pl
szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

powiat kartuski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
ul. Gdyńska 7A, 83-330 Żukowo, tel. (058) 681 83 71
e-mail: soswzukowo@neostrada.pl
szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
ul. 3 Maja 34, 83-300 Kartuzy, tel. (058) 681 08 73
e-mail: gskart@vp.pl
szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

powiat kościerski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
ul. Słoneczna 1, 83-400 Kościerzyna, tel. (058) 686 34 33
e-mail: sosw_koscierzyna@wp.pl
szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

powiat kwidzyński

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Braterstwa Narodów 59, 82-500 Kwidzyn, tel. (055) 279 38 99

e-mail: sosw_kwidzyn@interia.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Barcice 66, 82-420 Ryjewo, tel. (055) 277 16 95

e-mail: soswbarcice@post.pl

przedszkole specjalne

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

powiat łęborski

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka

ul. Mikołaja Reja 18, 84-300 Łębork, tel. (059) 862 15 77

e-mail: osw@osw.pl.pl

www.gim.lebork.ids.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

powiat malborski

Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy

dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

Al. Wojska Polskiego 493, 82-500, Malbork, tel. (055) 272 97 21

e-mail: autyzmmalbork@interia.pl

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Jagiellońska 79/82, 82-200 Malbork, tel. (055) 272 32 42

e-mail: malspecszkol@wp.pl

<http://malspecszkol.republika.pl/>

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

powiat nowodworski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Warszawska 52, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. (055) 247 23 21

e-mail: oswndg@wp.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

Uwaga: planowane otwarcie klasy dla dzieci z autyzmem od września 2009 r.

powiat pucki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Zamkowa 5, 84-100 Puck, tel. (058) 673 22 50

e-mail: soswpuck@wp.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

powiat słupski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Korczaka 1, 76-231 Damnica, tel. 0 501 475 194

e-mail: oswdamnica@wp.pl, w_han@wp.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

powiat starogardzki

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Chojnicka 70, 83-200 Starogard Gd., tel. (058) 562 22 69

e-mail: oswstarogard@wp.pl

przedszkole specjalne

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zasadnicza zawodowa

powiat sztumski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Kołożąb 10, 82-433 Mikołajki Pomorskie, tel. (055) 277 05 40

e-mail: gimkol@wp.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

Uśnice 15, 82-400 Sztum, tel. (055) 277 11 27

e-mail: oswusnice@poczta.onet.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

powiat tczewski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Grunwaldzka 1, 83-110 Tczew, tel. (058) 531 55 50

e-mail: wrinc@wp.pl

przedszkole specjalne

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zasadnicza zawodowa

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy

ul. Sambora 5a, 83-130 Pelplin, tel. (058) 536 18 41

e-mail: sosw.pelplin@neostrada.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum

powiat wejherowski

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1

ul. Sobieskiego 279, 84-200 Wejherowo, tel. (058) 672 22 05

e-mail: sosw@2com.pl

szkoły specjalne: podstawowa, gimnazjum, zawodowa

Zespół Szkół Specjalnych Nr 3

Szkoła Podstawowa Nr 2

Gimnazjum Nr 3

ul. Sabata 12, 84-230 Rumia

tel. (058) 671 07 19

e-mail: zss_3@poczta.onet.pl

uczniowie ze sprzężeniami- w tym z autyzmem

■ SZKOŁY I PRZEDSZKOLA INTEGRACYJNE LUB Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI:

Gdańsk

Przedszkole Integracyjne nr 35

ul. Wałowa 36, 80-858 Gdańsk, tel. (058) 301 23 44

Przedszkole Integracyjne nr 48

ul. Tysiąclecia 13, 80-351 Gdańsk, tel. (058) 553 23 11

Szkoła Podstawowa Nr 8 im. Przyjaciół Ziemi z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Marina Dragana 2, 80-809 Gdańsk, tel. (058) 303 65 79

e-mail: szkpodst8@poczta.onet.pl

www.sp8.gda.pl

**Zespół Kształcenia Podstawowego i Gimnazjalnego Nr 2
z Oddziałami Integracyjnymi w Gdańsku**

Szkoła Podstawowa Nr 67 im. Kpt. ż. w. Tadeusza Ziółkowskiego

Gimnazjum Nr 8 im. Obrońców Poczty Polskiej

ul. Żabi Kruk 5, 80-822 Gdańsk, tel. (058) 301 27 45

e-mail: sp67gd@poczta.onet.pl

www.zkpig2gda.oz.pl

Szkoła Podstawowa Nr 85 im. Zrzeszenia Kaszubsko Pomorskiego z Oddziałami Integracyjnymi

ul. Stolema 59, 80-177 Gdańsk, tel. (058) 322 15 25 do 27

e-mail: sp85gda@neostrada.pl

Gdynia

Przedszkole Samorządowe Nr 21

ul. Dempłowska 42, 81-094 Gdynia, tel. (058) 623 89 28

e-mail: demptowo21@wp.pl

dzieci z autyzmem

Szkoła Podstawowa Nr 34 z Oddziałami Integracyjnymi im. Leonida Teligi
ul. Cylkowskiego 5, 81-465 Gdynia Redowo, tel. (058) 622 14 34
e-mail: sp34.gdynia@info.progman.pl
www.sp34.eduforum.pl
oddział dla uczniów z autyzmem

Słupsk

Przedszkole Miejskie Integracyjne Nr 8
ul. Wiatraczna 10, 76-200 Słupsk, tel. (059) 841 78 69, 841 78 68
e-mail: p.integracyjne@wp.pl
www.przedszkole.bicom.pl

Sopot

Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi Nr 12
ul. Oskara Kolberga 8, 81-881 Sopot, tel. (058) 551 90 97
e-mail: przedszkole12@sopot.pl
www.sopot.pl/przedszkole12

**Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 1 im. Armii Krajowej
Filia SP Nr 6**
ul. Armii Krajowej 50/54, 81-843 Sopot, tel. (058) 551 38 24, 551 47 56
e-mail: dyrektor@sp1sopot.eu.pl
www.sp1sopot.eu

Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 8 im. Jana Matejki
ul. 3 Maja 41, 81-735 Sopot, tel. (058) 551 35 37
e-mail: zielonaosemka@wp.pl
www.sp8.sopot.pl

**Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 9
im. Gen. Władysława Sikorskiego**
ul. Oskara Kolberga 15, 81-881 Sopot, tel. (058) 551 90 96
e-mail: sp9@sp9.pl

**Zespół Szkół Nr 1 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Sopocie
Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi Nr 1**
ul. Książąt Pomorskich 16-18, 81-749 Sopot, tel. (058) 551 14 93
e-mail: zs1@sopot.pl
<http://zs1sopot.hostit.pl/>

Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi Nr 2 im. Stefana Żeromskiego
ul. Wejherowska 1, 81-814 Sopot, tel. (058) 551 39 95
e-mail: gimnazjumnr2sopot@wp.pl
www.gim2.sopot.pl

powiat chojnicki

Przedszkole Samorządowe Nr 9 z Oddziałami Integracyjnymi „Skrzaty”
ul. Młodzieżowa 5, 89-604 Chojnice, tel. (052) 397 44 72
e-mail: ps9skrzaty@op.pl
www.skrzaty.chojnice.pl

powiat kwidzyński

Przedszkole Integracyjne
ul. Kościuszki 31, 82-500 Kwidzyn, tel. (055) 279 32 35

powiat malborski

Przedszkole Integracyjne Nr 13
ul. 17-go Marca, 82-200 Malbork, tel. (055) 272 25 36

powiat starogardzki

Miejskie Przedszkole Publiczne Nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi
Aleja Jana Pawła II 7, 83-200 Starogard Gdański, tel. (058) 56 223 78
e-mail: przedszkole3mis.uszatek@techlan.pl
www.przedszkolemiskuszatek.prv.pl

powiat tczewski

Przedszkole Nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi
ul. Jodłowa 6, 83-110 Tczew, tel. (058) 530 01 53, 531 68 11
e-mail: p8.tczew@info.progman.pl
www.osiem.tcz.pl

■ PRZEDSZKOLA I SZKOŁY PROWADZONE PRZEZ ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Gdańsk

Instytut Wspomagania Rozwoju Dziecka
Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Zaburzeniem Autystycznym
ul. Gomółki 11/13, 80-279 Gdańsk, tel. (058) 341 44 41
e-mail: biuro@iwrđ.pl
www.iwrđ.pl

*Uwaga: Program własny przedszkola wzoruje się na programie edukacyjno -terapeutycznym
Princeton Child Development Institute z USA.*

*Indywidualne programy terapeutyczne prowadzone są w oparciu o zasady analizy
behawioralnej stosowanej.*

I Społeczna Szkoła Podstawowa Społecznego Towarzystwa Oświatowego
ul. Polanki 11, 80-308 Gdańsk – Oliwa, tel. (058) 552 43 61
e-mail: Polanki11.sto@neostrada.pl
www.polanki11.edu.pl

II Społeczna Szkoła Podstawowa Społecznego Towarzystwa Oświatowego
ul. Kartuska 245, 80-125 Gdańsk – Siedlce, tel. (058) 302 68 74
e-mail: 2ssp@sto2.com.pl
<http://www.kartuska245.com.pl/>

III Społeczna Szkoła Podstawowa Społecznego Towarzystwa Oświatowego
ul. Waryńskiego 36, 80-433 Gdańsk – Wrzeszcz, tel. (058) 341 70 25
e-mail: sto3gdansk@sto3.gda.pl
www.sto3.gda.pl

Gdynia

Pierwsza Społeczna Szkoła Podstawowa im. Dzieci Zjednoczonej Europy
ul. Strażacka 15, 81-616 Gdynia, tel. (058) 624 05 09
e-mail: radyko@gla.edu.pl
www.pssp.gla.edu.pl

Pierwsze Społeczne Gimnazjum
ul. Pomorska 39/41, 81-616 Gdynia, tel. (058) 620 32 23
e-mail: psg@gla.edu.pl
www.psg.gla.edu.pl

powiat wejherowski

Społeczna Szkoła Podstawowa z Przedszkolem Dobrzewino-Karczemki
Społeczne Gimnazjum Dobrzewino-Karczemki
Karczemki, ul. Gdańska 23, 80-209 Chwaszczyno, tel. (058) 676 08 12
e-mail: sspzpdobkar@wp.pl
<http://karczemki.edupage.org/>

Społeczna Szkoła Podstawowa nr 1
Gimnazjum Społeczne nr 1
ul. Obrońców Wybrzeża 1, 84-200 Wejherowo, tel. (058) 672 55 44
e-mail: spolwejherowo@wp.pl

III. WSPARCIE OFEROWANE W RAMACH POMOCY SPOŁECZNEJ

Jeżeli jesteś w trudnej sytuacji życiowej,
spowodowanej wychowywaniem dziecka z autyzmem,
masz prawo skorzystać z różnych form wsparcia
oferowanego w ramach pomocy społecznej
przez ośrodek pomocy społecznej (OPS).

Spełniając warunki dotyczące dochodów, możesz starać się w OPS m.in. o zasiłek celowy. Natomiast niezależnie od dochodów masz prawo do pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa oraz specjalistycznych usług opiekuńczych (pomoc dla Twojego dziecka).

■ SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE (SUO)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (SUO) są dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Usługi te są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Wsparcie w postaci usług przyznaje się osobom, które wymagają pomocy innych. Ośrodek Pomocy Społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala w decyzji administracyjnej ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

W ramach SUO prowadzone jest m.in.: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym także wspólne organizowanie i spędzanie czasu wolnego, korzystanie z usług różnych instytucji, asystowanie w codziennych czynnościach życiowych, usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, tj. współpraca ze specjalistami w zakresie wspierania psychologiczno-pedagogicznego i edukacyjno-terapeutycznego zmierzającego do wszechstronnej aktywizacji osoby korzystającej ze specjalistycznych usług. W ramach usług mogą być realizowane zalecenia przekazywane przez terapeutów do pracy w domu. Specjalistyczne usługi są świadczone przez osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu m.in.: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, asystenta osoby niepełnosprawnej lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi. Osoby te muszą także posiadać określony w przepisach staż pracy.

■ **UWAGA** ► Specjalistyczne usługi opiekuńcze są szczególnie cenną formą wspomagania umożliwiającą m.in.:

- zapewnienie dzieciom i młodzieży intensywnych form kompleksowych oddziaływań (najlepiej przez współpracę osób świadczących SUO ze specjalistycznym ośrodkiem, w którym będą przygotowywane programy terapeutyczne, rehabilitacyjne i edukacyjne),
- pomoc asystenta w różnych sytuacjach życiowych – w placówkach edukacyjnych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej, a także w integracji społecznej w codziennym życiu.

SUO przyznawane są niezależnie od dochodów. Jednak poziom dochodów odgrywa rolę przy ustalaniu odpłatności za korzystanie z usług. W przypadku dochodu poniżej 477 zł netto na osobę w rodzinie, usługi te realizowane są nieodpłatnie, w przypadku przekroczenia tego progu są współfinansowane w różnym stopniu przez świadczeniobiorcę.

» WAŻNE! «

Jeżeli chcesz starać się o specjalistyczne usługi opiekuńcze:

należy złożyć w Ośrodku Pomocy Społecznej podanie o przyznanie tej formy pomocy (na kopii podania poprosić o potwierdzenie jego złożenia, podanie możesz także posłać listem poleconym), konieczne jest dołączenie zaświadczenia lekarskiego, wydanego przez lekarza psychiatrę, które określa potrzebę korzystania z usług, OPS przeprowadzi wywiad środowiskowy, OPS powinien wydać decyzję administracyjną dot. przyznania bądź nie tej formy pomocy, usługi przysługują niezależnie od tego czy rodzic zrezygnował z pracy, by opiekować się dzieckiem czy też pracuje, fakt, że dziecko chodzi do przedszkola czy szkoły nie stanowi powodu odmowy przyznania usług.

Więcej na temat SUO dla osób z zaburzeniami psychicznymi można przeczytać na stronie internetowej Fundacji SYNAPSIS:

www.synapsis.waw.pl/images/stories/poradnictwo/informacje_dla_rodzicow/suo_10_2006.pdf

■ ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE – ZASIŁEK CELOWY

Zasiłek celowy przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej (np. pokrycie kosztów zakupu leków, opłacenie specjalistycznej terapii, niedostępnej w ramach publicznej służby zdrowia, pokrycie kosztów dojazdu na terapię, zakup żywności, opału).

Zasiłek ten przyznawany jest rodzinom, w których miesięczny dochód netto (po odjęciu składek emerytalno-rentowych, zdrowotnych i ew. alimentów płaconych przez członka rodziny) nie przekracza 351 zł na osobę.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach rodzinie przekraczającej kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości 351 zł lub 477 zł.

Z podaniem o zasiłek celowy należy zwrócić się do OPS w miejscu zamieszkania. W trakcie procedury przyznawania pomocy zostanie przeprowadzony wywiad środowiskowy przez pracownika socjalnego; trzeba będzie dostarczyć także informacje o dochodach rodziny.

■ PRACA SOCJALNA I PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Praca socjalna świadczona jest przez pracownika socjalnego i ma na celu wsparcie osób i rodzin (m.in. rozwinięcie i wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej), opiekujących się osobą z autyzmem. W ramach pracy socjalnej można oczekiwać wsparcia w pokierowaniu gdzie i jak załatwić sprawy związane np. z uzyskaniem dla dziecka stosownego orzeczenia, świadczeń. Pracownik socjalny powinien wspierać rodzinę także w szukaniu miejsc, w których można uzyskać pomoc dla dziecka, młodej czy dorosłej osoby z autyzmem, kierować do innych instytucji pomocowych. Praca socjalna i poradnictwo świadczone są osobom i rodzinom bez względu na posiadany przez nie dochód. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub potrzebują wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy dot. funkcjonowania rodziny, w tym problemy związane z opieką nad osobą niepełnosprawną. Prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa socjalnego nie wymaga przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, ani wydania decyzji administracyjnej w tej sprawie.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 115, poz. 728),
Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 19 kwietnia 2005 r.
w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2005 r., nr 77, poz. 672),
Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r.
w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r., nr 189, poz. 1598 z późn. zm.)*

Jeżeli masz problemy z uzyskaniem specjalistycznych usług opiekuńczych możesz kontaktować się z:

Pomorskim Urzędem Wojewódzkim

Delegatura w Słupsku

ul. Jana Pawła II 1, 76-200 Słupsk, tel. (059) 842 37 10

Wydziałem Polityki Społecznej w Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim

ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. (058) 30 77 203, 30 77 287

e-mail: wps@gdansk.uw.gov.pl

■ **Gdzie szukać informacji?** ► W zależności od tego czy mieszkasz w gminie miejskiej, miejsko-wiejskiej, wiejskiej, ośrodek pomocy społecznej może nosić nazwę: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Informacje o Ośrodku Pomocy Społecznej w Twojej gminie możesz uzyskać w Urzędzie Gminy (Miasta).

IV. ŚWIADCZENIA SOCJALNE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN

Jeżeli wychowujesz dziecko niepełnosprawne (tj. z orzeczoną niepełnosprawnością), masz prawo do ubiegania się o świadczenia rodzinne (zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, świadczenie pielęgnacyjne).

Świadczenia te mają na celu pokrycie, choćby częściowe, wydatków związanych z wychowywaniem dziecka niepełnosprawnego.

■ ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny (153 zł miesięcznie) przyznawany jest zarówno dzieciom, jak i dorosłym, niezależnie od dochodów rodziny. Podstawą do jego przyznania jest m.in. złożenie wniosku oraz udokumentowanie niepełnosprawności danej osoby.

■ ZASIŁEK RODZINNY WRAZ Z DODATKAMI

Zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przyznawany jest na okres zasiłkowy trwający od września do końca sierpnia roku kolejnego. W przypadku, gdy w rodzinie jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności (dla dzieci do 16 r.ż. lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 r.ż), zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza 583 zł.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko: 18 r.ż. lub do końca nauki w szkole (nie dłużej niż do ukończenia 21 r.ż.), do 24 r.ż., jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i posiada orzeczenie o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie: 48 zł na dziecko do 5 r.ż., 64 zł na dziecko pomiędzy 5, a 18 r.ż. oraz 68 zł na dziecko w wieku powyżej 18 r.ż. do ukończenia 24 r.ż.

Uwaga: *Od listopada 2009 r. wysokość zasiłku rodzinnego wypłacanego miesięcznie wyniesie: 68 zł na dziecko do 5 r. ż.; 91 zł na dziecko w wieku 6-18 lat i 98 zł na dziecko w wieku 19-24 lata.*

Do zasiłku rodzinnego przysługują dodatki z tytułu m.in.:

- **opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** (400 zł miesięcznie; maksymalnie przez 72 miesiące jeżeli rodzic przebywa na urlopie wychowawczym, by sprawować opiekę nad dzieckiem z orzeczoną niepełnosprawnością albo o znacznym stopniu niepełnosprawności),
- **kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego** (60 zł miesięcznie do ukończenia 16 r.ż., jeżeli dziecko ma wydane orzeczenie o niepełnosprawności, 80 zł miesięcznie na dziecko powyżej 5 r.ż. do 24 r.ż. jeżeli legitymuje się ono orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności),
- **rozpoczęcia roku szkolnego** (jednorazowo 100 zł dla dziecka, które rozpoczęło roczne przygotowanie przedszkolne – tzw. klasę 0, uczęszczającego do szkoły).

■ ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne (520 zł miesięcznie) przysługuje z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności. W przypadku dziecka do 16 r.ż. w orzeczeniu powinny być zaznaczone łącznie wskazania: konieczności stałej lub długotrwałej opieki, lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. W przypadku osoby powyżej 16 r.ż. wymagane jest orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza 583 zł.

- **Gdzie ubiegać się o świadczenie?** ► Świadczenia rodzinne są przyznawane i wypłacane przez Urząd Gminy bądź Urząd Miasta. W niektórych gminach może być także Ośrodek Pomocy Społecznej (Wydział Świadczeń Rodzinnych). Zasiłek pielęgnacyjny może być wypłacany przez OPS lub oddział ZUS.

Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2003 r., nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dn. 2 czerwca 2005 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2005 r., nr 105, poz. 881 z późn. zm.),
Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 18 lipca 2006 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2006 r., nr 130, poz. 903).

V. ORZEKANIE O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Jeżeli chcesz korzystać z uprawnień i świadczeń przysługujących osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom, Twoje dziecko powinno mieć wydane orzeczenie o niepełnosprawności (dla osób do 16 roku życia) lub orzeczenie o lekkim, umiarkowanym lub znacznym

stopniu niepełnosprawności (dla osób powyżej 16 roku życia).

Orzeczenia te są wydawane na wniosek osoby zainteresowanej (lub jej przedstawiciela prawnego) na określony czas, zazwyczaj na 2-3 lata (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności może być wydane bezterminowo). Orzeczenia te wydają Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności (w miastach na prawach powiatu są to Miejskie Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności). Aby otrzymać orzeczenie należy:

- złożyć do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności wypełniony wniosek o wydanie orzeczenia,
- dołączyć do wniosku zaświadczenie lekarskie na określonym druku wypełnione przez lekarza, pod którego opieką znajduje się dana osoba (wskazane jest, aby w przypadku osoby z autyzmem lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, był to lekarz psychiatra),
- dołączyć do wniosku kserokopię dokumentacji medycznej, wyników badań, konsultacji, opinie psychologiczne, opinie pedagogiczne (dokumenty odnoszące się do potwierdzenia stanu zdrowia). Druk wniosku i zaświadczenia lekarskiego można otrzymać w siedzibie zespołu orzekającego,
- orzeczenie wydawane jest po przeprowadzeniu oceny stanu zdrowia – osoba zainteresowana jest wzywana na posiedzenie składu orzekającego, jeżeli lekarz wystawiający zaświadczenie, stwierdzi, że jest w stanie stawić się.

Orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności zawiera m.in. wskazania do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Orzeczenie jest decyzją administracyjną. Od negatywnej decyzji można się odwołać w terminie 14 dni od jej otrzymania. W przypadku negatywnej decyzji drugiej instancji, można odwoływać się do Sądu Rejonowego, Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

Druga instancja w procesie orzekania to: Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (to tam kierowane są odwołania od decyzji zespołów powiatowych).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o Wojewódzkim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz o Powiatowych Zespołach ds. Orzekania o Niepełnosprawności można znaleźć na stronie internetowej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku: <http://www.gdansk.uw.gov.pl/index.php?n=2465>

Informacje dotyczące adresu Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności można uzyskać w Ośrodku Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Starostwie Powiatu.

Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. (058) 307 74 08
e-mail: wzon@gdansk.uw.gov.pl

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Chojnicach

ul. Lichnowska 5, 89-600 Chojnice, tel. (052) 395 07 38

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Człuchowie

ul. Wojska Polskiego 5, 77-300 Człuchów, tel. (059) 834 51 47

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gdańsku

ul. Dyrekcyjna 5, 80-852 Gdańsk tel. (058) 320 22 96

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gdyni
ul. Armii Krajowej 44, 81-366 Gdynia, tel. (058) 782 01 28

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach
ul. Mściwoja II 20, 83-300 Kartuzy, tel. (058) 685 33 20

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kościerzynie
ul. Świętojańska 5D, 83-400 Kościerzyna tel. (058) 686 50 05

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Lęborku
ul. Czołgistów 5, 84-300 Lębork, tel. (059) 862 81 06

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Malborku
ul. Armii Krajowej 70, 82-200 Malbork, tel. (055) 272 37 93

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

w Pruszczu Gdańskim

ul. Wojska Polskiego 16, 83-000 Pruszcz Gdański, tel. (058) 773 20 85

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Pucku

ul. Mestwina 32, 84-100 Puck, tel. (058) 352 32 30

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Słupsku

ul. Jaracza 5, 76-200 Słupsk, tel. (059) 842 69 63

**Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
w Starogardzie Gdańskim**

ul. Paderewskiego 11, 83-200 Starogard Gdański, tel. (058) 563 35 12

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Tczewie

ul. Kołłątaja 5, 83-110 Tczew, tel. (058) 532 07 84

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wejherowie

ul. Strzelecka 9, 84-200 Wejherowo, tel. (058) 672 40 63

■ LEGITYMACJA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Jeżeli jest już wydane orzeczenie o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, możesz postarać się o legitymację osoby niepełnosprawnej. Legitymację wydaje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Legitymacja uprawnia m.in. do korzystania z ulgowych przejazdów PKP i PKS (78% ulga w przejazdach na leczenie i rehabilitację, w tym na turnusy rehabilitacyjne).

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 1 lutego 2002 r.
w sprawie kryteriów niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002 r., nr 17, poz. 162),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 lipca 2003 r.
w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003 r., nr 139, poz. 1328).*

■ ULGOWE PRZEJAZDY KOMUNIKACJĄ LOKALNĄ

Zasady przyznawania ulg na przejazdy komunikacją lokalną (gminną, miejską) określają przepisy lokalne – uchwała Rady Gminy/Miasta. Oznacza to, że w poszczególnych gminach, miastach obowiązujące przepisy są inne.

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o tym, jakie ulgi przysługują osobom niepełnosprawnym w przejazdach komunikacją lokalną w danej gminie, można uzyskać u przewoźnika (np. zakład transportu miejskiego) lub przeczytać w regulaminie przewozów środkami komunikacji gminnej.

VI. DOFINANSOWANIE ZE ŚRODKÓW PFRON

■ TURNUS REHABILITACYJNY

Jest to zorganizowana forma aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku. Celem turnusu jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników m.in. przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

Osoba niepełnosprawna (posiadająca stosowne orzeczenie) może ubiegać się o dofinansowanie do turnusu pod warunkiem, że:

- zostanie skierowana na turnus na wniosek lekarza, pod opieką którego się znajduje,
- w roku, w którym ubiega się o dofinansowanie, nie uzyskała na ten cel dofinansowania ze środków PFRON,
- weźmie udział w turnusie, który odbędzie się w ośrodku wpisanym do rejestru ośrodków, prowadzonego przez wojewodę,
- nie będzie pełniła funkcji członka kadry na tym turnusie, ani nie będzie opiekunem innego uczestnika tego turnusu,
- złoży oświadczenie o wysokości osiągniętych dochodów,
- zobowiąże się do przedstawienia na turnusie, podczas pierwszego badania lekarskiego, informacji stanie zdrowia, sporządzonej nie wcześniej niż na 3 mies. przed datą rozpoczęcia turnusu, wystawionej przez lekarza, pod którego opieką obecnie się znajduje.

O dofinansowanie do udziału w turnusie może także ubiegać się opiekun osoby niepełnosprawnej. W przypadku starań o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie brane są pod uwagę dochody. Przeciętny miesięczny dochód, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie powinien przekraczać kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym.

Istnieje możliwość otrzymania dofinansowania w sytuacji przekroczenia kryterium dochodowego, ale wówczas kwotę dofinansowania pomniejsza się o kwotę, o którą dochód ten został przekroczony. Wniosek

o dofinansowanie składa się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR).

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Ogólnokrajowy rejestr ośrodków uprawnionych do organizowania turnusów rehabilitacyjnych a także niezbędne informacje i druki wniosków znajdują się na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: www.ebon.mps.gov.pl

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. z 2007 r., nr 230, poz. 1694).*

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pruszczu Gdańskim

ul. Wojska Polskiego 16, 83-000 Pruszcz Gdański, tel. (058) 773 20 85

e-mail: pcpr@powiat-gdanski.pl

<http://www.pcpr.powiat-gdanski.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie

ul. Miła 26, 77-100 Bytów, tel. (059) 822 80 68

e-mail: kontakt@pcprbytow.net

www.pcprbytow.net

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chojnicach

ul. Lichnowska 5, 89-620 Chojnice, tel. (052) 39 50 739

e-mail: pcpr@info.chojnice.pl

<http://pcpr.infochojnice.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie

ul. Wojska Polskiego 5, 77-300 Człuchów, tel. (059) 834 51 47, 834 53 13

e-mail: pcpr20@wp.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

ul. Mściwoja II 20, 83-300 Kartuzy, tel. (058) 685 33 20, 684 00 82, 684 05 02

e-mail: pcprkartuzy@poczta.onet.pl, pcprkartuzy@neostrada.pl

<http://www.pcprkartuzy.neostrada.pl>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie

ul. Świętojańska 5d, 83- 400 Kościerzyna, tel. (058) 686 50 05

e-mail: pcpr@costerina.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kwidzynie

ul. Grudziądzka 30, 82-500 Kwidzyn, tel. (055) 279 99 15, 646 18 00

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku

ul. Czołgistów 5, 84-300 Lębork, tel. (059) 86 28 106, 86 214 06

e-mail: pcpr.lebork@interia.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Dworze Gdańskim

ul. Warszawska 17, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. (055) 247 26 55

e-mail: pcprndg@wp.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku

ul. Armii Krajowej 70, 82-200 Malbork, tel. (055) 272 37 93 wew. 315

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pucku

ul. Mestwina 32, 84-100 Puck, tel. (058) 673 41 93

e-mail: pcpr.puck@neostrada.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku

Al. Sienkiewicza 20, 76-200 Słupsk, tel. (059) 841 43 11

e-mail: pcpr_slupsk@op.pl

<http://pcprslupsk.mojbip.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Starogardzie Gdańskim

ul. Kościuszki 17, 83-200 Starogard Gdański, tel. (058) 561 41 26, 563 01 47

e-mail: pcestarogardgdanski@poczta.onet.pl

www.wrotapomorza.pl/pl/bip/powiaty/starogardzki/pcpr_starogard

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie

Os. Sierakowskich 15, 82-400 Sztum, tel. (055) 267 74 76

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie

ul. Kołłątaja 5, 83-110 Tczew, tel. (058) 532 07 84

e-mail: pcpr@powiat.tczew.pl

<http://www.pcpr.tczew.pl/>

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie

ul. Strzelecka 9, 84-200 Wejherowo, tel. (058) 672 40 63, 672 17 60

e-mail: pcpr_wejherowo@wp.pl

■ DOFINANSOWANIE LIKWIDACJI BARIER TECHNICZNYCH ORAZ KOMUNIKACYJNYCH

Osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie mogą starać się o dofinansowanie zakupu sprzętu mającego na celu likwidację barier w komunikowaniu się oraz technicznych. Nie ma określonej listy tych sprzętów. Przez bariery techniczne należy rozumieć bariery utrudniające lub uniemożliwiające osobie niepełnosprawnej funkcjonowanie społeczne. Likwidacja bariery technicznej powinna powodować sprawniejsze działanie takiej osoby w społeczeństwie i umożliwić jej funkcjonowanie w życiu codziennym. Przez bariery w komunikowaniu się należy rozumieć ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Likwidacja bariery w komunikowaniu się ma powodować umożliwienie osobie niepełnosprawnej sprawniejsze i bardziej swobodne porozumiewanie się oraz przekazywanie informacji.

Wysokość dofinansowania do likwidacji barier w komunikowaniu się oraz technicznych wynosi do 80% kosztów tego przedsięwzięcia, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia. Dofinansowanie na likwidację barier w komunikowaniu się i technicznych może być przyznawane raz na trzy lata.

O dofinansowanie to mogą ubiegać się osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, stopniem niepełnosprawności. Dofinansowanie przyznaje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Tam też można otrzymać i złożyć stosowny wniosek.

■ **Gdzie szukać informacji?** ► Adres Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Twoim powiecie możesz uzyskać w Starostwie Powiatu lub w Ośrodku Pomocy Społecznej.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej
oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 czerwca 2002 r.
w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków
Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2002 r., nr 96, poz. 861 z późn. zm.).*

VII. WSPARCIE DLA DOROSŁYCH OSÓB Z AUTYZMEM

Osoby dorosłe z autyzmem
lub innymi całościowymi zaburzeniami rozwojowymi,
które zakończyły edukację
(maksymalnie mogą uczyć się do 24 r.ż.)
nie mają obecnie dostatecznego dostępu
do zróżnicowanych ofert
w zakresie dziennej aktywności
czy aktywizacji społecznej i zawodowej.

Rodzice mogą poszukiwać miejsca w następujących placówkach:

■ ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY

W ramach systemu pomocy społecznej funkcjonują Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS), które są przeznaczone dla dorosłych osób z zaburzeniami psychicznymi. Są to zazwyczaj dzienne ośrodki wsparcia, choć mogą także funkcjonować jako ośrodki całonocnego, okresowego pobytu. W większości są prowadzone przez Ośrodki Pomocy Społecznej, rzadziej przez organizacje pozarządowe.

ŚDS są ukierunkowane na podtrzymanie umiejętności życiowych uczestników zajęć oraz ich rozwój, działania zmierzające do poprawy funkcjonowania i jakości życia poprzez rozwijanie umiejętności, zdolności i zainteresowań.

*Podstawa prawna:
Ustawa z dn. 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 115, poz. 728).*

■ **Gdzie szukać informacji?** ► O tym, czy w Twojej miejscowości funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy, możesz dowiedzieć się w Ośrodku Pomocy Społecznej lub w **Wydziale Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego:**

ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. (058) 30 77 203, 30 77 287
e-mail: wps@gdansk.uw.gov.pl, <http://www.uw.gda.pl/index.php>

Wykaz ŚDS znajduje się na stronie internetowej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego:
<http://www.uw.gda.pl/index.php?n=2326>

Gdańsk

Chrześcijańskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych z Upośledzeniem Umysłowym "Światło i Cienie"

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Burzyńskiego 1, 80-462 Gdańsk, tel. (058) 761 54 65

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Starogardzka 20, 80-015 Gdańsk, tel. (058) 309 49 31

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Nowiny 7, 80-020 Gdańsk-Orunia, tel. (058) 309 45 81

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Wajdeloty 28, 80-437 Gdańsk-Wrzeszcz, tel. (058) 344 93 81

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (Koło Gdańsk)

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Piastowska 92A, 80-351 Gdańsk-Oliwa, tel. (058) 558 42 58

Gdynia

Gdyńskie Stowarzyszenie Integracyjne "PROMYK"

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Maciejewicza 1, 81-089 Gdynia, tel. (058) 782 76 09

Słupsk

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Kościuszki 3, 76-200 Słupsk, tel. (059) 84 22 653

Sopot

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy
ul. Kolejowa 14, 81-835 Sopot, tel. (058) 551 65 24

powiat bytowski

Fundacja "Sprawni Inaczej " w Gdańsku - Oddział w Kościerzynie (zadanie zlecone przez MOPS Bytów)

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Miła 26 A, 77-100 Bytów, tel. (059) 822 79 87

Fundacja "Sprawni Inaczej " w Gdańsku - Oddział w Kościerzynie (zadanie zlecone przez MGOPS Miastko)

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. M. Konopnickiej 12, 77-200 Miastko, tel. (059) 857 81 92

powiat chojnicki

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Gdańska 18, 89-600 Chojnice, tel. (052) 397 66 25

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Pomorska 10, 89-650 Czernik, tel. (052) 39 84 765

powiat człuchowski

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Szkolna 4, 77-320 Przechlewo, tel. (059) 83 34 557

powiat gdański

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Sienkiewicza 50, 83-050 Kolbudy, Łapino, tel. (058) 682 69 31

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Łukasiewicza 2, 83-000 Pruszcz Gdański, tel. (058) 683 47 53

Fundacja "Życ Godnie"

Środowiskowy Dom Samopomocy

Kolnik, ul. Dębowa 4, 83-032 Pszczółki, tel.(058) 683 94 15

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Krzywe Koło, 83-022 Suchy Dąb, tel. (058) 692 71 13

powiat kartuski

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Grzędzickiego 1, 83-333 Chmielno, tel. (058) 684 21 78

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Kobysewo, 83-304 Przodkowo, tel. (058) 681 97 98

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Rybaki, 83-314 Somonino-Rybaki, tel. (058) 684 13 26

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Jana III Sobieskiego 29, 83-322 Stężycza, tel. (058) 684 37 04

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Sosnowa 4, 83-320 Sulęczyno, tel. (058) 684 42 87

powiat kościerski

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Trzebuń, 83-425 Dziemiany, tel. (058) 688 05 84

Gdańska Fundacja Dobroczynności

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Stolarska 8, 83-400 Kościerzyna, tel. (058) 686 51 75

Fundacja "Sprawni Inaczej " w Gdańsku - Oddział w Kościerzynie

Środowiskowy Dom Samopomocy

Lubieszyn 74, 83-420 Liniewo, tel. (058) 687 91 91

powiat kwidzyński

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kwidzyńska 9, 82-522 Sadlinki, tel.(055) 261 29 95

powiat lęborski

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kossaka 84, 84-300 Lębork, tel. (059) 86 25 160

powiat pucki

Puckie Stowarzyszenie Wspomagające Osoby Niepełnosprawne Umysłowo "RAZEM"

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Mestwina 32, 84-100 Puck, tel. (058) 774 30 80

powiat słupski

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Rumsko 4, 76-220 Główny, tel. (059) 81 16 337

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Szkolna 2, 76-230 Potęgowo, tel. (059) 81 15 114

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Gardna Wielka, 76-214 Smołdzino, tel. (059) 81 17 274

powiat starogardzki

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych "Pogoda"

Środowiskowy Dom Samopomocy

83-206 Kleszczewo 2 (gm. Zblewo), tel. (058) 561 67 47

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Wyzwolenia 25a, 83-221 Osiek, tel. (058) 58 21 039

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

Kopytkowo 1, 83-230 Smętowo, tel. (058) 561 90 25

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Jana Pawła II 5, 83 -200 Starogard Gdański, tel. (058) 561 12 96

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Jana Pawła II 6, 83-200 Starogard Gd., tel. (058) 56 20 948

Zespół Caritas Parafii Najświętszego Serca Jezusa

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Ks. Dominika 8, 83-200 Starogard Gdański, tel. (058) 562 22 07

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym (Koło Skarszewy)

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Kościarska 11, 83-250 Skarszewy, tel. (058) 588 24 63

powiat sztumski

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Akacyjowa 2, 82-400 Sztum - Czernin, tel. (055) 640 63 48

powiat tczewski

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Krasickiego 8, 83-140 Gniew, tel. (058) 535 35 52

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Sambora 28, 83-130 Pelplin, tel. (058) 53 61 531

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Tczewska 11, 83-120 Subkowy, Narkowy, tel. (058) 53 68 530

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Niepodległości 10, 83-110 Tczew, tel. (058) 531 30 35

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Nowowiejska 18, 83-110 Tczew, tel. (058) 531 09 28

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Armii Krajowej 55, 83-110 Tczew, tel. (058) 532 69 30

powiat wejherowski

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Środowiskowy Dom Samopomocy

ul. Św. Jacka 14, 84-200 Wejherowo, tel. (058) 672 26 01

■ WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ

Warsztat terapii zajęciowej (WTZ) jest dla osób niepełnosprawnych, które ukończyły już edukację, miejscem rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie uzyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Warsztaty mogą być organizowane m.in. przez organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia).

Uczestnikami WTZ mogą być jedynie osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności oraz z zaznaczonym w tym orzeczeniu wskazaniem do uczestnictwa w warsztacie terapii.

Efekty aktywizacji zawodowej i społecznej powinny być oceniane nie rzadziej niż co 3 lata. Z założenia terapia zajęciowa i rehabilitacja w warsztatach powinny przygotowywać osoby niepełnosprawne do podjęcia pracy.

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dn. 25 marca 2004 r.
w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. z 2004 r., nr 63, poz. 587).*

Gdańsk

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Bażyńskiego 32, 80-309 Gdańsk, tel. (058) 552 11 29

Uwaga: przyjmowane są głównie osoby z niepełnosprawnością wzrokową, ewentualnie sprzężoną z autyzmem

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Tysiąclecia 24, 80-351 Gdańsk, tel. (058) 553 20 15

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Kołobrzeska 57, 80-397 Gdańsk, tel. (058) 557 20 93

Warsztat Terapii Zajęciowej "Tratwa"

ul. Uczniowska 33, 80-530 Gdańsk, tel. (058) 343 22 51

Warsztat Terapii Zajęciowej "Żagiel"

ul. Nałkowskiej 6a/1, 80-286 Gdańsk, tel. (058) 347 60 63, 344 42 56

Gdynia

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. J. Hallera 31a, 81-428 Gdynia, tel. (058) 622 93 56, 0 516 16 96 39

e-mail: kta.wtz.gdynia@neostrada.pl

*Uwaga: warsztat dla osób z autyzmem i in. zaburzeniami rozwoju
Dni i godziny przyjmowania klientów: poniedziałek – piątek 8.00-15.00*

Sopot

Fundacja "Szczęśliwa Rodzina" im. św. Faustyny Kowalskiej w Sopocie

ul. Bałtycka 6/2, 81 - 707 Sopot, tel. (058) 550 00 72

Warsztat Terapii Zajęciowej

Słupsk

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. M. Skłodowskiej - Curie 3, 76-200 Słupsk, tel. (059) 840 03 31

powiat gdański

Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas

Łapino Dolne, ul. Sienkiewicza 50, 83-050 Kolbudy, tel. (058) 682 69 31

Fundacja „Życ Godnie”

ul. Grunwaldzka 25, 83-000 Pruszcz Gdański, kom. 0 603 062 476

e-mail: fundacja11@wp.pl

<http://www.fundacja.zyc.godnie.org/>

Warsztat Terapii Zajęciowej

Kolnik, ul. Dębowa 4, 83-032 Pszczółki, (058) 683 95 29, 683 94 15,
tel. kom. 0 512 323 704

e-mail: wtz.kolnik@neostrada.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas
Krzywe Koło 36, 83-022 Suchy Dąb, tel. (058) 692 71 13

powiat bytowski

Stowarzyszenie "Jesteśmy"

ul. Szarych Szeregów 13, 77-100 Bytów, tel. (059) 822 76 35
e-mail: wtz3@wp.pl
<http://www.wtz3.webpark.pl/>

Warsztat Terapii Zajęciowej

powiat chojnicki

**Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym
Koło w Chojnicach**

ul. Przemysłowa 11, 89-620 Chojnice, tel. (052) 396 17 50

Warsztat Terapii Zajęciowej

Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych

ul. Pomorska 10, 89-650 Czernik, tel. (052) 398 45 06

Warsztat Terapii Zajęciowej

powiat człuchowski

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Zamkowa 19, 77-300 Człuchów, tel. (059) 833 20 61

powiat kartuski

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Garncarska 1, 83-333, Chmielno, tel. (058) 684 20 32

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Osiedlowa 17, 83-314 Somonino, tel. (058) 694 12 80, 0 509 758 574
e-mail: wtz_somonino@vp.pl

powiat kościerski

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Słoneczna 1, 83-400 Kościerzyna, tel. (058) 686 87 77

powiat kwidzyński

Fundacja „Misericordia”

Warsztat Terapii Zajęciowej
Górki 4, 82-500 Kwidzyn, tel. (055) 279 35 64

e-mail: wtzkwidzyn@wp.pl
<http://fundacja.misericordia.kwidzyn.w.interia.pl/owtz.html>

powiat malborski

Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. 500-lecia 98, 82-200 Malbork, tel. (055) 272 04 81

powiat nowodworski

Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Główna 12, 82-105 Marzęcino, tel. (055) 247 12 43

Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Kościuszki 23, 82-100 Nowy Dwór Gdański, tel. (055) 247 27 97

powiat pucki

Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Mestwina 32, 84-100 Puck, tel. (058) 673 08 54
e-mail: hallmann@wtzpuck.pl, biuro@wtzpuck.pl

powiat starogardzki

Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas
ul. Kościelna 5, 83-220 Skórcz, tel. (058) 582 40 01

powiat sztumski

Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Osobom Niepełnosprawnym w Koniecwałdzie
Koniecwałd 1, 82-400 Koniecwałd, tel. (055) 277 11 93

Warsztat Terapii Zajęciowej

powiat tczewski

Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Grunwaldzka 1, 83-110 Tczew, tel. (058) 531 55 50

Warsztat Terapii Zajęciowej
ul. Wigury 84, 83-110 Tczew, tel. (058) 531 66 48

powiat wejherowski

Caritas Archidiecezji Gdańskiej
Centrum im. Św. Siostry Faustyny
ul. Zawadzkiego 8 A, 84-230 Rumia,
e-mail: gdansk@caritas.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. J. Wybickiego 3, 84-207 Koleczkowo, tel. (058) 572 16 10

e-mail: wtz.bojano@neostrada.pl

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje dot. Warsztatów Terapii Zajęciowej w Twojej gminie, powiecie można znaleźć w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie lub Ośrodku Pomocy Społecznej.

■ **ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ**

W zakładzie aktywności zawodowej (ZAZ) zatrudnia się osoby niepełnosprawne z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach, do których można zwrócić się o pomoc. Zakład aktywności może być utworzony przez gminę, powiat, fundację, stowarzyszenie.

Zakład Aktywności Zawodowej

ul. Zamkowa 17, 77-330 Czarne, tel. (059) 834 34 61

Zakład Aktywności Zawodowej

ul. Żeromskiego 8, 82-400 Sztum, tel. tel/fax (055) 640 35 65

e-mail: zaszstum@interia.pl

<http://www.zaszstum.pl/>

Podstawa prawna:

*Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2008 r., nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dn. 14 grudnia 2007 r.
w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. z 2007 r., nr 242, poz. 1776).*

- **Gdzie szukać informacji?** ► Informacje o Zakładach Aktywności Zawodowej w województwie pomorskim można uzyskać w **Wydziale Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego: ul. Okopowa 21/27, 80-810 Gdańsk, tel. (058) 30 77 203, 30 77 287, e-mail: wps@gdansk.uw.gov.pl, <http://www.uw.gda.pl/index.php?n=2326>**

■ **CENTRUM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ**

Centrum Aktywizacji Zawodowej i Społecznej dla Dorosłych Osób z Autyzmem.

ul. Witomińska 9, 81-311 Gdynia, tel./fax: (058) 661 71 36

e-mail: autyzmcentrum@wp.pl, biuro@autyzmcentrum.org.pl

<http://www.autyzmcentrum.org.pl/>

Centrum czynne jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00

VIII. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W odpowiedzi na niezaspokojone potrzeby w zakresie pomocy osobom z autyzmem i ich rodzinom, powstają organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia). Bardzo często zakładają je rodzice dzieci czy młodych osób z autyzmem lub profesjonalisci. Stowarzyszenia i fundacje utrzymują się m.in. z pieniędzy przekazywanych przez grantodawców – realizują projekty, w ramach których okresowo podejmowane są różnorodne działania (np. zajęcia dla dzieci, grupy wsparcia, poradnictwo prowadzone przez okres 12 miesięcy).

Organizacje prowadzą często grupy wsparcia, grupy samopomocowe, zajęcia specjalistyczne dla osób z autyzmem. Są to także miejsca, w których można uzyskać informacje o możliwościach wsparcia, świadczeniach, instytucjach gdzie można zwrócić się o pomoc.

■ Spis organizacji w województwie pomorskim

Gdańsk

Fundacja „Autyzm w Rodzinie”

NZOZ Poradnia dla Osób z Autyzmem

ul. Chopina 42, 80-260 Gdańsk, tel. (058) 520 38 30, fax. (058) 520 38 31
e-mail: poradniaaut@wp.pl
<http://poradniaautyzm.republika.pl/>

Fundacja - Instytut Wspomagania Rozwoju Dziecka

Punkt Diagnostyczno-Konsultacyjny

ul. Gomółki 11/13, 80-279 Gdańsk, tel. (058) 341 44 41
fax (058) 341 44 40
e-mail: biuro@iwrp.pl
<http://www.iwrp.pl/pl/dokumenty>

Przedszkole Specjalne dla Dzieci z Zaburzeniem Autystycznym

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym

ul. Dąbrowszczaków 28, 80-365 Gdańsk, tel. (058) 553 40 32, 557 53 41
e-mail: autyzm@spoa.org.pl, osrodek@autyzm.net.pl
www.spoa.org.pl

Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy Dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

e-mail: osrodek@autyzm.net.pl
<http://autyzm.net.pl/>

Centrum Aktywizacji Zawodowej i Społecznej dla Dorosłych Osób z Autyzmem.

ul. Witomińska 9, 81-311 Gdynia, tel./fax: (058) 661 71 36
e-mail: autyzmcentrum@wp.pl, biuro@autyzmcentrum.org.pl
<http://www.autyzmcentrum.org.pl/>

Gdynia

Fundacja na Rzecz Osób z Autyzmem i Innymi Zaburzeniami Rozwoju ADAPA

ul. Żmudzka 7, 81-554 Gdynia, tel. 0 512 254 813

e-mail: biuro@adapa.pl, fundacja@adapa.pl

www.adapa.pl

KTA Oddział w Gdańsku

ul. Gen. Józefa Hallera 31a, 81-428 Gdynia, tel. 0 512 254 813

e-mail: dan661@wp.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej

ul. Gen. J. Hallera 31 a, 81-428 Gdynia, tel. (058) 622 93 56, 0 516 16 96 39

e-mail: kta.wtz.gdynia@neostrada.pl

Kościerzyna

Fundacja Dzieci Autystycznych "Damy Radę"

ul. Dobrogoszcz 19 A/ 1, 83-400 Kościerzyna, tel./fax (058) 680 99 90

Kwidzyn

Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem „SNOA”

ul. Kopernika 19/5, 82-500 Kwidzyn, tel. 0 509 569 406, 0 661 707 974

www.snoa.pl

Stowarzyszenie Rehabilitacyjne – Centrum Rozwoju Porozumiewania

ul. Kołłątaja 4, 82-500 Kwidzyn, tel. (055) 261 80 30

e-mail: otir@post.pl

www.aac.pl

Malbork

Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym i Osobom z Trudnościami w Komunikowaniu się

ul. Dygata 3, 82-200, Malbork, tel. (055) 272 68 05

e-mail: bpartyka@poczta.onet.pl

<http://spoamalbork.prv.pl/>

Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem

Al. Wojska Polskiego 494, 82-500 Malbork, tel. (055) 272 97 21

e-mail: autyzmmalbork@interia.pl

<http://autyzm.malbork.edu.pl>

Sopot

Fundacja Dom Rainmana

ul. Oskara Kolberga 6B/ 25, 81-881 Sopot, tel. (058) 551 84 72

e-mail: fundacja@domrainmana.pl

www.domrainmana.pl

Słupsk

Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział Słupsk

NZOX Poradnia Diagnostyczno-Konsultacyjna dla Osób z Autyzmem

ul. Zamenhoffa 1, 76-200 Słupsk, tel. (059) 842 31 44, 841 10 11

e-mail: tmbjerzy@poczta.onet.pl

**Więcej informacji na temat świadczeń i uprawnień dla osób z autyzmem i ich rodzin
mogą Państwo uzyskać**

w Ośrodku Informacyjno-Prawnym Fundacji SYNOPSIS

ul. Ondraszka 3, 02-085 Warszawa, tel. (022) 825 01 34

e-mail: poradnictwo@synopsis.waw.pl

www.synopsis.waw.pl

Skargi na łamanie praw dziecka przyjmuje:

Biuro Rzecznika Praw Dziecka , ul. Śniadeckich 10, 00-656 Warszawa,

telefon informacyjno-interwencyjny (022) 696 55 50

czynny: od poniedziałku do piątku w godz. 8.15-16.15

fax: (022) 629 60 79 (całodobowo)